

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Opinio Durandi. c. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

imago, & gloria Dei est. Ergo non est proprium filio.

Lib. 6. c. 7. de Trin. c. 2. tom 3. Sed contra est, quod August. dicit 7. de Trinitate, quod solus filius est imago patris.

Respondeo dicendum, quod Doctores Græcorum communiter dicunt Spiritum sanctum esse imaginem patris, & filij. Sed Doctores Latini solo filio attribuunt nomen imaginis. Non enim inuenitur in canonica scriptura, nisi de filio. Dicitur enim Coloss. 1. Qui est imago Dei invisibilis, primogenitus creaturæ. Et ad Hebr. 1. Qui cum sit splendor gloriæ, & figura substantiæ eius. Huius autem rationem assignant quidam ex hoc, quod filius convenit cum patre, non solum in natura, sed etiam in notione principij: Spiritus autem sanctus non convenit cum filio, nec cum patre in aliqua notione. Sed hoc non videtur sufficere: quia sicut secundum relationes non attenditur in divinis, neque æqualitas, neque inæqualitas, (vt August. dicit) ita neque similitudo, quæ requiritur ad rationem imaginis. Vnde alij dicunt, quod Spiritus sanctus non potest dici imago filij, quia imaginis non est imago: neque imago patris, quia etiam imago refertur immediate ad id cuius est imago. Spiritus sanctus autem refertur ad patrem per filium. Neque etiam est imago patris & filij, quia sic esset vna imago duorum, quod videtur impossibile. Vnde relinquitur, quod Spiritus sanctus nullo modo sit imago. Sed hoc nihil est, quia pater, & filius sunt vnum principium Spiritus sancti, vt infra dicitur. Vnde nihil prohibet sic patris, & filij (in quantum sint vnum) esse vnam imaginem, cum etiam homo totius Trinitatis sit vna imago. Et ideo aliter dicendum est, quod sicut Spiritus sanctus (quamvis sua processione accipiat naturam patris sicut & filius, non tamen dicitur natus) ita licet accipiat speciem similem patris, non dicitur imago: quia filius procedit, vt verbum, de cuius ratione est similitudo speciei ad id à quo procedit: non autem de ratione amoris quamvis hoc conveniat amor, qui est Spiritus sanctus in quantum est amor divinus.

Ad primum ergo dicendum, quod Damasc. & alij Doctores Græcorum communiter vtruntur nomine imaginis pro perfecta similitudine.

Ad secundum dicendum, quod licet Spiritus sanctus sit similis patri, & filio, non tamen sequitur, quod sit imago rationis: iam dicta.

Ad tertium dicendum, quod imago

alicuius dupliciter in aliquo inuenitur. Vno modo in re eiusdem naturæ secundum speciem, vt imago regis inuenitur in filio suo. Alio modo, in re alterius naturæ, sicut imago inuenitur in denario. Primo autem modo filius est imago patris, secundum autem modo dicitur homo imago Dei, & ideo ad designandam in homine imperfectionem imaginis, homo non solum dicitur imago, sed ad imaginem, per quod motus quidam tendentis in perfectionem designatur. Sed filius Dei non dicitur esse ad imaginem, quia est perfecta patris imago.

Conclusio est, secundum sententiam Patrum Lat. norum solus filius in diuinis dicitur imago. Circa iteram vtriusque articuli nihil est, quod indiget notatione, & explicatione: nam, quod attinet ad eorum doctrinam, sequenti disputatione explicabimus, quod vero hic nonnulli d'putant reeiores, an in creatura rationali sit imago Trinitatis, & in irrationali sit veligium, extra rem omnino videtur. Quæstionem hanc disputat Thomas infra quæst. 93. & Bonauent. in 1. distict. 3. part. 2. art. 1. & 2. Scotus quæst. 5. & 9. Durand. 1. parte distict. quæst. 1. & 2. parte quæst. 1. Capreol. quæst. 1. & 5. Gabriel. quæst. 1. & 10. Marfil. in 1. distict. quæst. 7. & Ferrarini. 4. distict. 1. tra gentes, cap. 26.

DISPUTATIO CLXV.

An ratio imaginis solum conveniat filio.

Opiniones Durandi, cap. 1.

Rationem imaginis soli filio proprie convenire, authoritate probatur, cap. 2.

In Deo esse rationem imaginis proprie ratione probatur, cap. 3.

Rationem imaginis in Deo soli filio convenire, variè à Doctoribus probatur, cap. 4.

Optima ratione ostenditur solum filium esse imaginem Patris, cap. 5.

CAPVT I.

Opinio Durandi.

Durand. in 1. distict. 18. eodem fere modo de imagine, atque de verbo Philosophabat. Docet igitur primum, imaginem in diuinis non videri pari proprie, sed improprie, & latiori quadam significatione. Probat vero hac ratione: quia autem imago Deo convenit respectu creaturæ, autem personæ respectu alterius respectu creaturæ proprie dici non potest. Quia imago proprie dicitur producta ad imitationem illius, cuius est imago: in Deo autem nihil est productum ad imitationem creaturæ: ergo in eo non est imago creaturæ. Nec obstat, quod dicitur Deus imago creaturæ, cum Scriptura ait, Faciamus hominē ad imaginem & similitudinem nostram, ibi enim sumitur imago improprie, nimirum pro ipso exemplari: ratio est autem eius imitationem fieri aliquid dicitur, sicut ad illius imitationem. Hoc sensu accipitur etiam ad illius imitationem. Hoc sensu accipitur etiam, Chrysost. serm. 5. aduersus Anomæos, postea dicitur, explicans eundem locum Genesis cum dicitur, esse vnam, & eandem, æqualemq; imaginem patris, & filij. Nec esse potest imago in vna personā respectu

Lib. 6. de Trin. c. 4. in fin. & lib. 5. cap. 6. & med. 10. 6.

q. 36. art. 4.

In cor. art.

respectu alterius, quia de ratione imaginis est similitudo, at inter diuinas personas non est propriè similitudo, quia illorum similitudo est solum ratio quædam rationis, vt disput. 167. ostendemus ergo nec propriè est imago.

Addit. Deinde Durandus. Si imago sumatur improprie, & latiore significatione, conuenire non solum filio, sed etiam spiritui sancto: non dicitur esse quid essentialiter, quia putat, de ratione imaginis esse processionem, sed ait conuenire vtri-que personæ procedenti, quia vtræque procedit similis producenti. Subdit tamen, appropriari filio, quemadmodum essentialiter nonnunquam appropriantur alicui personæ, vt nomen, Amor, Spiritui sancto; tum quia, & nomen filius communiter præfert imaginem patris, dicitur enim filius, quasi sit sicut ille, hoc est, sicut pater. Tum etiam, quia filius procedit modo naturæ, hoc est, ab vno: modus autem naturæ producit simile, at Spiritus sanctus non procedit modo naturæ, sed modo voluntatis, vt ex mente illius explicauimus supra disput. 113. cap. 4. quare licet reuera procedat similis, id tamen non habet ex modo procedendi, quia modus voluntatis ex se non producit sibi simile. Videtur autem consentire Aureol. apud Capreol. in 1. distinct. 27. quæst. 2. artic. 2. in argumentis contra sextam conclusionem, ait enim, tam Spiritui sancto, quam filio conuenire rationem imaginis, quia vtræque procedit similis ex modo suæ productionis, additque, non esse de ratione imaginis procedere ab eo, quod repræsentat. Accedunt Basil. lib. 5. contra Eunomium cap. 12. in princip. & Damasc. lib. 1. de fide, ca. 8. & Gregor. Thaumaturgus in Confessione fidei, quæ extat apud Gregor. Nyssen. in vita illius Athanasii, in Epist. illa longa ad Serapionem post medium, qui vocant Spiritum sanctum imaginem filij, quam sententiam dixit S. Thomas art. 1. esse Græcorum Patrum.

CAPVT II.

Rationem imaginis soli filio propriè conuenire, auctoritate probatur.

Vera, & communis in hac re sententia duo asserit: vnum est, verè & propriè absque vlla metaphora imaginem in Deo repetiri, alteru est, rationem hanc imaginis Deo non conuenire essentialiter, sed notionaliter alicui personæ, videlicet soli filio. Priorem partem huius sententiæ tradunt S. Thom. Caiet. & recentiores Thomistæ in hac quæst. Bonauent. in 1. distinct. 31. part. 2. art. 1. quæst. 1. Capreol. in 1. distinct. 27. quæst. 2. art. 1. conclus. 6. Henricus quodlibet. 4. quæst. 2. Canariensis in quæst. 27. artic. 2. & 4. parte commentarij, Augustinus etiam & Patres, quos infra commemorabimus, aliquam personam in diuinis appellant imaginem absolute, sicut etiam Scriptura ad Coloss. 1. de filio ait. Qui est imago Dei inuisibilis, ad Hebr. 1. Qui cum sit splendor gloriæ, & figura substantiæ eius, Græce, ὁ ὅμοιωμάς, hoc est, hypostasis aut personæ ipsius, vt supra disput. 24. cap. 4. vidimus. Quod si hæc Patrum & Scripturæ testimonia absque vlla improprietas explicari possunt, vt cap. 3. & 4. ex definitione imaginis parebit, temere ad tropos & figuras confugiemus.

Posteriorem partem huius sententiæ, quæ asserit, rationem imaginis absque appropriatione soli filio esse tribuendam, amplectuntur etiam S. Thom. Caiet. Recentiores Capreol. Henricus, & Vazquez in 1. partem Tom. II.

Canariensis locis citatis, & Bonauent. in eodem art. 1. quæst. 2. tamen si in ratione reddenda non omnes consentiant. Ex Patribus vero non solum Latini, sed Græci etiam filium solum imaginem appellant. Origenes lib. Periarchon cap. 2. cum latissime probet, filium esse imaginem patris, capite sequenti differens de Spiritu sancto, nunquam ipsum imaginem vocat. Quinimo ex Græcis Athanas. sermone 4. contra Arianos, non multum ab initio affirmat, solum filium esse imaginem: de Martyribus enim sic loquitur: Qui ergo sit, vt cum isti istius modi sint, solus tamen filius vnigenitus, & verbum. & sapientia appelletur: aut cur, cum tot sint similes patri, solus hic sit imago? Huius vero rationem subinde latius prosequitur. Et in Epistola de decretis Nicenæ Synodi parum ante medium, ita scribit, Et quandoquidem vnus est Deus, necessarium est quoque, vnum esse Dei imaginem, quæ ipsius est filius. Et paulo post, Si eum imaginem nomines filium hoc ipso eum esse indicaueris, quid enim simile Deo, nisi sua ipsius progenies? de quo testimonio disput. 113. cap. 7. etiam diximus.

Ex Latinis vero Hylarius lib. 7. de Trinit. sub fin. August. lib. 3. de Trinit. cap. 2. lib. cap. vlt. Richard. de sancto Victore lib. 6. de Trinit. cap. 19. & Rupert. lib. 1. de Trinit. cap. 2. soli filio tribuunt rationem imaginis. Rupertus autem dicit verbum esse imaginem, sed Spiritum sanctum similitudinem vtriusque, vt ita explicet illud Genes. 1. Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem, &c. refertur etiam pro hac sententia Anselm. in Monolog. cap. 37. ibi tamen solum docet, filium ita esse verbum, & imaginem patris, vt pater non sit imago, vt colligitur ex vltimis verbis capituli, de Spiritu sancto nihil asserit. Basilus ergo, & Damasc. Thaumaturgus, & Athanasius superiori cap. allegati, videntur mihi non propriè locuti, cum Spiritum sanctum etiam appellent imaginem attendentes potius rationem similitudinis fundatam in vnitæte naturæ, quam naturam imaginis, quæ in repræsentatione & origine consistit.

CAPVT III.

In Deo esse rationem imaginis propriè, ratione probatur.

Ceterum iam ratione confirmemus priorem partem nostræ sententiæ, videlicet rationem imaginis propriè Deo conuenire: id quod ex ipsa imaginis definitione perspicuum fiet. August. lib. imperfectæ de Genesi ad literam cap. 16. & lib. 5. quæst. 4. & lib. 83. quæst. 74. docet imaginem non esse quancumque similitudinem, sed eam solum, quæ est expressa ad repræsentandum; quare putat, imaginem suam naturam habere originem ab eo, quod repræsentat, & cuius dicitur imago, & ob hanc rationem dicit, vnum ouem esse alteri simile; non tamen esse eius imaginem.

Ex hac definitione sequitur, rationem similitudinis, quæ fundatur in vnitæte qualitatis, aut naturæ, nec sufficere ad rationem imaginis, nec requiri: Primum quidem non sufficere iam probatum est, deinde eam non requiri, sic ostenditur. Ratio imaginis, quæ est similitudo ad repræsentandum expressa, potest esse sine hac vnitæte naturæ, imò cum magna diuersitate, vt constat in verbo, & cognitione mentis nostræ, quæ est imago rei intellectæ, alterius tamen omnino naturæ.

R 3

tatur,

S. Thom.
Caietan.
Recentior.
Capreol.
Henricus.
Canar.
Bonauent.
Origenes.
Athanas.

Testimoniū
Latin. etiam.

Rupert.

Anselm.

Aliqui Patres
exponuntur.

Imago
quid sit
August.

Vnitæte
naturæ
nec
sufficit,
nec
requiritur
ad rationem
imaginis.